

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ**

СИЛАБУС

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: МОДЕРНИЙ ДИСКУРС

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітньо-професійна програма	Культурологія
Форма навчання	Денна, заочна

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протокол
засідання кафедри культурології
№ 5 від «24» червня 2020 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна / заочна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітня програма: Культурологія Освітній рівень: магістр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання – 1 курс
		Семестр - 2 семестр
		Лекції – 20 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) – 18 год.
		Самостійна робота -92 год.
		Консультації - 10 год.
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: **Пригода Таміла Миколаївна**

Науковий ступінь: **кандидат філософських наук**

Вчене звання: **доцент**

Посада: **доцент кафедри культурології**

Контактна інформація: моб. тел. 099 0715762, 097 4962592

ел. адреса: tamprygoda@gmail.com

Дні занять: лютий-червень 2021 року (<https://eenu.edu.ua/uk/structure/faculties-and-institutes/fakultet-kulturi-i-mistectv-0?>)

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Програма навчальної дисципліни «Українська культура: модерний дискурс» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності «Культурологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є українська культура через призму сучасних методологічних інтерпретацій, що передбачає не лише традиційні для вітчизняного гуманітарного дискурсу ідеї та концепції, а й залучення альтернативних практик соціокультурного аналізу. Увага звертається на модерністський і народницький дискурс української культури впродовж останнього півтора століття, європейських і візантійсько-азійські транстериторіальні ефекти культури (історії) та перспективи сучасних (постсучасних) орієнтацій, пострадянського і посттоталітарного синдрому і менталітету, націологічних теорій, новітніх культурологічних ідей тощо.

2. Пререквізити

Вивчення курсу передбачає використання знань, набутих із таких навчальних дисциплін як «Сучасна культура», «Українська культура у європейському контексті», «Сучасні артпрактики», інші.

Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета викладання навчальної дисципліни – презентувати концептуальні ідеї новітнього бачення української культури у контексті європейської традиції. Завдання

полягають у наступному: з'ясувати модерні характеристики української культури; окреслити альтернативні практики вітчизняного культурологічного дискурсу; визначити характерні ознаки сучасного культурного процесу в Україні і його перспективи

3. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК 5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 7. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Фахові компетентності (ФК):

- ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.
- ФК 2. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.
- ФК 3. Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.
- ФК 4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.
- ФК 5. Здатність до ефективної взаємодії з представниками 7 інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.
- ФК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
- ФК 7. Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.
- ПРН 2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.
- ПРН 3. Аналізувати культурні права та свободи людини, форми та механізми їхньої ідентифікації, інкультурації, культурної адаптації з врахуванням регіональної специфіки.
- ПРН 4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.
- ПРН 5. Організовувати та підтримувати комунікації з органами влади, науково-дослідними установами, інформаційно-аналітичними службами, засобами масової інформації з питань культури.
- ПРН 7. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.
- ПРН 13. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.

У процесі освоєння дисципліни здобувачі повинні:

- знати основні поняття та категорії сучасної культур-рефлексії;
- освоїти концептуальні ідеї вітчизняної культурологічної думки;
- аналізувати альтернативні підходи до історії культури України, українськості в історичному та модерному контекстах;

- визначати принципові ознаки модерністської парадигми культури;
- орієнтуватися в основних тенденціях сучасного культурного процесу та його теоретичного осмислення;
- аналізувати українську культуру у контексті європейської модерністської традиції та новітньої методологічної ситуації;
- з'ясовувати специфіку культурних взаємовпливів між Україною, Росією, Європою у ретро- та перспективі.

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Українська культура: становлення різних дискурсів						
Тема 1. Дискурси народництва і модернізму: особливості становлення в українській культурі.	24	4	4	14	2	ДС/5
Тема 2. Націологія: основні ідеї. Пошук української національної ідеї. Пасіонарність	17	2	2	12	1	ДС/5
Тема 3. Літературний процес: історія і сучасність. Альтернативне літературознавство.	17	2	2	12	1	ДС/5
Тема 4. Європеїзм та антиєвропеїзм в українській історії та культурі	15	2	2	10	1	ДС/5
Модульна контрольна робота						МКР/30
Разом за модулем	73	10	10	48	5	50
Змістовий модуль 2. Вітчизняна культурологія: сучасність						
Тема 5. Шевченкознавство: основні питання.	20	4	2	12	2	РМГ/3+ Р/2
Тема 6. Гендерна тематика в українській культурі та українській культурології.	15	2	2	10	1	РМГ/5
Тема 7. Новітні ідеї у вітчизняному культурологічному дискурсі	17	2	2	12	1	РМГ/5
Тема 8. Сучасний артпростір: основні тенденції.	15	2	2	10	1	РМГ/5
Модульна контрольна робота						МКР/30
Разом за модулем 2	77	10	8	44	5	50
Всього годин / Балів	150	20	18	92	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, МКР– модульна контрольна робота, Р – реферат, або ж аналітичне есе.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Творчість Лесі Українки і модернізм. Фемінізм Ольги Кобилянської. Іван Франко як редактор “Наукового вісника”. Модернізм як естетизм. Причини слабкості модерністських ідей в Україні.	14
2.	Концепції нації: основні ідеї. Етноментальність українців: особливості національного характеру. Проблема національної самоідентифікації: XX століття. Націологія О.Бочковського.	12
3.	Історія Бу-Ба-Бу. Ю.Андрухович і його світ. Любко Дереш: особливості прози. Феномен Котляревського в українській літературі: суперечливі оцінки. «Розстріляне» відродження. М.Зеров: поет і перекладач.	12
4.	«Східна» і «західна» ментальності в Україні: минуле і сучасність. Проблема євроінтеграції України: культурний аспект. Глобалізм та антиглобалістські цінності й Україна. Європоцентризм як культурна ідеологія. Росія як месія, “третій Рим”.	10
5.	Шевченко у радянському літературознавстві. Символічні образи шевченківського дискурсу. Проблема спокути Україною та українцями національних гріхів. Шевченко і сучасність. Шевченко як бренд.	12
6.	Гендер як «модна» тема. Фемінізм в Україні: історія і сучасність. Фемінізм як модернізм. Маскулінізація жінок і фемінізація чоловіків: особливості тенденції. Гендер і суспільні та індивідуальні маніпуляції. Символ жінки в Україні: народницький і модерністський дискурси. Образ сучасної українки та сучасного українця.	10
7.	Народний” постмодерн: проблема вторинності. Часопис “Ї”: філософія, спосіб життя, світогляд, література. Традиціоналізм української філософської реальності.	12
8.	Українське кіно: проблема присутності в сучасній культурі. Масова культура і проблема становлення нації. Сучасне документальне кіно. Фестивальна культура в Україні. Архітектурний «бум» і проблема естетичних цінностей.	10
Разом		92

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять студентами є обов'язковими, допускаються пропуски занять з поважних причин (хвороба студента, сімейні обставини тощо).

Теми пропущених занять повинні бути відпрацьовані студентом самостійно і здані викладачу у вигляді індивідуальних завдань. Якщо студент має вагомі причини, що не дозволяють йому систематично відвідувати заняття, він може перейти на вільний графік з дозволу декана факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Підготовані студентом індивідуальні завдання (проблемні завдання, реферати, творчі роботи, есе) мають продемонструвати поглиблене вивчення джерел, змістовність і глибину розкриття теми, творчий підхід і самостійність мислення, оригінальність висновків. За потреби студент може отримати консультацію у викладача у позааудиторний час. Студенти мають дотримуватись етичних норм академічної доброчесності та не допускати академічного плагіату. Під академічним плагіатом розуміється оприлюднення (частково або повністю) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (цитування). подання робіт, які є не особистими розробками, копіювання чужих ідей без відповідного цитування.

Політика щодо дедлайнів (крайній термін) та перескладання. Диференційований залік проводиться в терміни, визначені деканатом у 2-му семестрі. Студентам, що не з'явилися на диференційований залік з поважних причин дозволяється перескладання в інший термін, встановлений деканатом. Третя й остання спроба складання заліку відбувається за присутності комісії з трьох викладачів, яких визначає деканат, включаючи викладача, який викладав дисципліну.

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль, завданням якого є перевірка студентами вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, вироблення навчальних та дослідницьких навичок, формування вміння самостійної роботи з філософськими текстами та спроможності їх осмислення і інтерпретації; а також вироблення навичок письмової та усної самопрезентації.

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях (усне та письмове опитування);
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять (індивідуальні співбесіди);
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань;
- ✓ контроль за виконанням індивідуального навчально-дослідного завдання для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять.

Модульний контроль здійснюється у формі написання контрольних робіт. На модульну контрольну роботу виносяться питання, розглянуті під час вивчення змістового модуля на лекціях, семінарах і самостійно.

V. Підсумковий контроль

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (max = 40 балів)								Модульний контроль		Загальна кількість балів
Модуль1								Модуль 2		
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				МКР 1	МКР 2	100
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	30	30	
5	5	5	5	5	5	5	5			

Максимальна кількість балів,

яку може отримати студент за види навчальних робіт:

Семінарські заняття (за роботу на одному занятті – 5 балів; у тому числі – відповідь на питання – 2-4 бали, доповнення – 2 бали) – мах 40 балів;

модульна контрольна робота 1 – мах 30 балів;

модульна контрольна робота 2 – мах 30 балів.

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- комплексний підхід до питань курсу,
- культура диспуту,
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, творчі роботи):

- поглиблене вивчення джерел,
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- вміння аргументовано і коректно відстоювати власну позицію,
- творчий підхід, самостійність мислення.

Повне й глибоке змістовне розкриття питань по темі оцінюється 4 балами; достатній рівень розкриття – 3 балами; часткове розкриття – 2 балами; поверхнєве й неповне розкриття – 1 балом; якщо зміст теми зовсім не розкрито – 0 балів.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен, у випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид індивідуальних завдань (наприклад, перездати якусь тему, написавши підсумковий реферат, есе тощо). На екзамен виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отримані знання.

Перелік питань до екзамену

1. Дискурс народництва в українській культурі.
2. Дискурс модернізму в українській культурі.
3. Модернізм як естетизм.
4. Модернізм як фемінізм.
5. Лесезнавство: основні тенденції.
6. Шевченкознавство: основні ідеї.
7. «Шевченків міф України» О. Забужко: основні смисли.
8. Нація: основні чинники.
9. Мова і нація: український вимір.
10. Пасіонарність та українська нація: історія і сучасність.
11. Феномен Майдану в українській культурі.
12. Національна ідея: версії.
13. Альтернативне літературознавство.
14. Європеїстські та антиєвропеїстські фактори у вітчизняній історії і ментальності.
15. Гендерні образи в історії і сучасності.
16. Культурологічні концепції у вітчизняній науці.
17. Фестивальна культура в сучасній Україні.
18. Культура в умовах нових медіа: основні тенденції.
19. Музейна культура і виставково-галерейна діяльність в сучасних умовах.
20. Сучасний театр та івент-менеджмент в Україні.
21. Креативні і культурні індустрії в Україні.
22. «Гібридний» вимір сучасної вітчизняної культури в умовах війни: перспективи.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

7. Рекомендована література

1. Босенко А. О другом: симуляция пространств культуры. – К., 1996.
2. Босенко А. Реквием по нерожденной красоте. – К., 1992.
3. Бочковський О. Вступ до націології// Генеза. – 1995. - № 1. – С.112-127.
1. Быстрицкий Е.К. Феномен личности: мировоззрение, культура, бытие. – К., 1991.
2. Возняк В.С. Метафизика рассудка и разума. Опыт несистематической самокритики. - К., 1994.
3. Гендер і культура. Збірник статей. – К., 2001.
4. Гендерна перспектива. – К., 2004
5. Енциклопедія постмодернізму. За ред. Ч.Вінквіста та В.Тейлора. – К., 2003.
6. Жінка як текст: Емма Андіївська, Соломія Павличко, Оксана Забужко: фрагменти творчості і контексти. – К., 2002.
7. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період. – К., 1993.
8. Забужко О. Шевченків міф України: Спроба філософського осмислення. – К., 2001.
9. Зборовська Н., Ільницька М. На карнавалі мертвих поцілунків. Феміністичні роздуми. – Львів, 1999.
10. Ільницький М.М. Західно-українська і емігрантська поезія 20-30-х років. – К., 1992.
11. Історія української еміграції / За ред. Б.Д.Лановика. – К., 1997.
12. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття. – К., 1997.
13. Малахов В.А. Искусство и человеческое мироотношение. – К., 1988.
14. Матвієнко С. Дискурс формалізму: український контекст. – Л., 2004.
15. Моклиця М.В. Модернізм в творчості письменників ХХ століття. – Луцьк, 1999.
16. Неборак В. Введення у Бу-Ба-Бу. – К., 2003.
17. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1999.
18. Павличко С. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті. – К., 2001.
19. Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: Складний світ Агатангела Кримського. – К., 2000.
20. Павличко С. Теорія літератури. – К., 2002.
21. Павличко С. Фемінізм. – К., 2002.
22. Пахльовська О. Біном «Україна – діаспора» сьогодні: криза і перспектива. – К., 2002.
23. Пахльовська О. Україна: шлях до Європи...через Константинополь // Сучасність. – 1994. - № 1, 2.
24. Поети «Нью-Йоркської групи». Антологія. – Харків, 2003.
25. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1999.
26. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. – К., 1997.
27. Процюк С. Лицарі стилосу та кав'ярень: Есеї про дев'ятидесятників. – К., 1996.
28. Реконструкція світоглядних парадигм (Нові тенденції в західній філософії) / Лях В.В., Соболь О.М., Любимий Я.В. та ін. – К., 1995.
29. Соболь О.М. Постмодерн і майбутнє філософії. – К., 1997.
30. Соловей Е.С. Українська філософська лірика. – К., 1999.

31. Сучасне природознавство: когнітивний, світоглядний, культурно-історичний виміри. – К., 1995.
32. Шлемкевич М. Загублена українська людина. – К., 1995.
33. Щербатюк А. Вітер осяянь. Підстави нової чуттєвості. – Львів, 2001.